

**Türkiye Cümhuriyetile İtalya Hükûmeti arasında aktedilen
itilâfnamenin tasdiki hakkında 1/471 numaralı kanun lâiyhası
ve Hariciye ve Millî Müdafaa encümenleri mazbataları**

T. C.
Başvekâlet
Muamelât müdürlüğü
Sayı: 6/3173

26-XII-1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Anadolu sahilleri ile Meis adası arasındaki ada ve adacıkların ve Bodrum körfezi karşısındaki Kara adanın ciheti aidiyetini tesbit ve bu ada ve adacıkları ihata eden kara sularını tahdit için İtalya Hükûmeti ile aktedilen itilâfnamenin tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19 -12- 1932 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur efendim.

Başvekîl
İsmet

Esbabı muc be lâiyhası

Lozan muahedenamesinin 15 inci maddesile üzerinde İtalya hakimiyetini kabul etmiş olduğumuz Meis adası tevabiinden olan bazı ada ve adacıkların ve kezalik Bodrum körfezi karşısında kâin Kara adanın ciheti aidiyetinin tayini, diğer taraftan Anadolu sahillerimiz ile Meis adası arasındaki kara sularının tahdidi yüzünden İtalya Hükûmetile aramızda zuhur eden ve Lâ Hey beynelmilel adalet divanına arzedilmiş bulunan ihtilâfın iki Devlet arasında doğrudan doğruya müzakeratı müteakıp dostane bir şekilde halli neticesine varılmış olmakla müşarileyh Hükûmet ile aramızda bir itilâfname aktedilmiştir.

Bu itilâfname mucibince Meis adasına nisbeten daha yakın olan bir kaç ada İtalyaya terk olunarak mütebaki ada ve adacıklar Türkiyenin hakimiyetinde ipka olunmuştur. Kezalik Bodrum körfezi karşısındaki Kara ada üzerinde Türkiye hakimiyeti tanınmıştır.

Anadolu sahilleri ile Meis adası arasındaki kara suları da bu bapta ileride her hangi bir müşkülât zuhuruna meydan verilmeyecek bir surette tahdit olunmuştur.

İtalya Hükûmetile aramızda mevcut dostluk bağlarını kuvvetlendirdiği ve Hükûmetinizin sulh siyasetine yeni bir nişane teşkil ettiği tabii olan bu itilâfnamenin tasdiki Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arzedilmiştir.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar No. 11
Esas No. 1/471

31 - XII - 1932

Yüksek Reisliğe

Anadolu sahillerile Meis adasındaki ada ve adacıkların kime ait olduklarına dair İtalya Hükû-

metile aktolunan itilâfname hakkındaki kanun lâyihası encümenimizce tetkik ve müzakere edildi.

Encümenimiz dostane münasebatta bulunduğumuz İtalya Hükûmetile aramızda hiç bir ihtilâf mevzuu kalmamasını iltizam ettiğine binaen bu sahada mevcut ihtilâfın hallini tesbit eden itilâfname encümenimizce Meclisin tasvibine şayan görülmüş olduğundan kabule arzına karar verilmiştir efendim.

Reis	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza
Siirt						
Mahmut				Falâh Refik	Salâk Cimcoz	İ. Süreyya
Aza						
Saffet Ziya						

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. M. encümeni
Karar No. 8
Esas No. 1/471

3 - I - 1933

Yüksek Reisiğe

Anadolu sahilleri ile Meis adası arasındaki ada ve adacıkların kime ait olduklarına dair İtalya Hükûmetile aktolunan ve esbabı mucibesile birlikte Vekiller Heyetinin 19 - XII - 1932 tarihli iğtimamında kabul olunan itilâfname ve bu bapta kanun lâyihası encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekili beyin huzur ile müzakere olundu.

Encümenimiz Hariciye encümeninin fikrine iştirak ederek mevcut azanın ittifakile mezkûr kanun lâyihasını tasvip etmiştir. Umumi heyetin tasvibine arz olunur.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
Giresun	Diyarbakir	Malatya	Elâziz	Kars	Tokat	Kırşehir
İhsan	Kâzım	M. Nedim	Ahmet Saffet	Faik	B. Lûtfi	L. Müfit

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Anadolu sahilleri ile Meis adası arasındaki ada ve adacıkların ve Bodrum körfezi karşısındaki adanın eiheti aidiyeti hakkında İtalya Hükûmetile aktolunan itilâfname hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Anadolu sahilleri ile Meis adası arasındaki ada ve adacıkların ve Bodrum körfezi karşısındaki Kara adanın eiheti aidiyetini tesbit ve mezkûr ada ve adacıkları ihata eden kara sularını tahdit zımında İtalya Kırallığı ile 4 kânunusani 1932 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan itilâfname kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun ierasına Hariciye vekili memurdur.

19 - XII - 1932

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
İsmet	Yusuf Kemal	Zekâi	Ş. Kaya	Dr. T. Rüştü	M. Abdülhalik
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. Reşit Galip	Hilmi	M. Celâl	Dr. Refik	Ali Rana	Muhlis

Hariye vekili ve İzmir mebusu Dr. Tevfik Rüşti Beyefendi tarafından temsil edilen Türkiye cümhuriyeti Hükümeti bir taraftan,

Ve

Türkiyede büyük elçi ve fevkalâde murahhas Baron Pompeo Aloisi tarafından temsil edilen İtalya Krallık Hükümeti diğer taraftan, aralarında teyemmünen mevcut samimî dostluk münasebetlerini idame ve daha ziyade takviye etmek arzusile mütehassis olarak Anadolu sahillerile Kastellorizo adası arasındaki adaçıklar ve Kara ada üzerindeki hakimiyet hususunda Türkiye ile İtalya arasında zuhur eden ihtilâfı doğrudan doğruya halletmek suretile izale eylemeğe ve Lozan muahedenamesinin olbaptaki ahkâmının tefsiri neticesinde, eiheti aidiyeti aralarında bir ihtilâf mevzuu teşkil etmiş bulunan mezkûr adaçıkları ihata eden kara sularının tahdidine tevessül etmeğe karar vermişlerdir.

Zirde vaziülma murahhaslar usulüne muvafık görülen salâhiyetnamelerini ibraz ettikten sonra aşağıdaki noktalarda mutabık kalmışlardır:

Madde — 1

İtalya hükümeti aşağıda zikredilen adaçıklar üzerinde Türkiyenin hakimiyetini tanır:

Volo (Çatal - ada), Oehendra (Uvendire), Fournachia (Furnakya), Kato Volo (Katovolö), Prasoudi (Prasudi), (Katavolo adasının cenubu şarkisinde) Tehatallota, Pighi, Nissi - Tiş Pighi, Recif Agricelia, Prousseclisse (Kaya), Pano Makri, Kato Makri (Kayalıklar dahil), Marathi, Roccie Voutzakı (Rocci Vutehaki), Dacia (Basya), Nissi - Tis - Dacia, Prassoudi (Dasya'nın şimalinde), Alimentarya (Alimentaria), Caravola (Karavola).

Madde — 2

Bodrum körfezinde kâin Karaada kezalik Türkiyeye ait olacaktır.

Madde — 3

Buna mukabil Türkiye Hükümeti, merkezi Kastellorizo şehri kilisesinin kubbesi ve nısf kutru bu merkez ile San Stephano burnu (Pointe du vent) arasındaki mesafe olan bir daire ile çevrilecek mıntaka dahilinde kâin adaçıklar yani Psoradia, Polyphados, St. Georges (cenupta St. Georges, şimalde Agrielaia tesmiye edilen ve 236 numaralı İngiliz haritasında gösterilen iki ada),

Psomi (Strongylo, 236 numaralı İngiliz haritası), Cutsumbora (Koutsoumboras), (Kayalıklar), Mavro Poinaki (Mavro Poinachi), Mavro Poinis (Mavro Poini) adaçıkları üzerinde İtalya hâkimiyetini tanır.

Yukarıda zikredilen daire içinde bulunan adaçıklardan maada St. Georges (Rho), Draguera, Ross ve Hypsili (Stronghyli) adaçıkları da kezalik İtalyaya ait olacaktır.

Madde — 4

Şurası mukarrerdir ki işbu mukavelenamede tarif edilen taksimi meyah hattının iki tarafında bulunan bilûmum ada ve bilûmum adaçıklar ve kayalıklar, isimleri orada zikredilmiş olsun veya olmasın, bu ada, adaçık ve kayalıkların kâin olduğu mıntakanın kendi hâkimiyeti altında bulunduğu Devlete aittir.

Madde — 5

Yüksek Âkit taraflar kara sularının tahdidini berveghiâti tesbit etmekte kezalik mutabık kalmışlardır:

Şarkta San Stephano (Pointe du vent) burnulo Gata burnunun yarı mesafesindeki bir noktadan;

Oradan, hattı müstakim olarak, Psoni ve Proussecliss (Prusceli) nin yarı mesafesindeki bir noktaya;

Bu noktadan, hattı müstakim olarak, Mavro - Poinis ve Proussecliss'in yarı mesafesinde bulunan bir noktaya;

Bu noktadan, hattı müstakim olarak, Niphitis burnu ile Proussecliss kayasının yarı mesafesinde bulunan bir noktaya;

Bu son noktadan, hattı müstakim olarak, Hypsili (Stronghyli) adasının şimali şarkî sahiline Nissi - Tis - Dacia adasının cenubu garbî sahilinin yarı mesafesinde bulunan bir noktaya;

Bu noktadan, hattı müstakim olarak, Tugh burnunun üç mil cenubunda bulunan bir noktaya; Cenupta;

Bu son noktadan hat, Hypsili adasının cenup burnunun üç mil cenubunda bulunan bir noktaya kadar imtidat ile, münakaşaya dahil bulunmayan, hududu bahri ile birleşir.

Şimalde:

Hat, San Stephano (Pointe du vent) burnu ile Gata burnunun yarı mesafesinde bulunan noktadan, hattı müstakim olarak, San Stephano (Pointe du vent) burnu ile Vathy burnunun yarı mesafesinde bulunan bir noktaya gider.

Bu noktadan, hattı müstakim olarak, Limenari burnu ile Voutzaki kayaları (Rocci Vutchaki) nu yarı mesafesinde bulunan bir noktaya.

Bu son noktadan Dragonera adasına Voutzaki kayalarının (Rocci Vutchaki) yarı mesafesinde bulunan bir noktaya,

Bu son noktadan hat, St. Georges (Rho) adasının şimali şarkî noktası ile ada noktasının şimalindeki Anadolu sahilinin en yakın noktasının yarı mesafesinde bulunan bir noktaya kadar şimalde geçer.

Bu noktadan Prassoudi ile St. Georges (Rho) adasının cenubi garbî noktası arasındaki mesafenin ortasında bulunan bir noktaya,

Bu son noktadan hat, dahili münakaşa olmayan hudut ile birleşmek üzere, müstakim olarak, Volo adasının üç mil cenubunda bulunan bir noktaya vâsıl olur.

Yüksek Âkitler tarafından, iki tarafında bulunan adaların ve adaçıkların eiheti aidiyetini tayin maksadile, işbu maddede tarif edilmiş olduğu veçhile, tesbit edilmiş bulunan hattı hudut. Şarkta Tugh burnu cenubundan üç mil mesafede bulunan bir noktada ve Garpta Volo adasının cenubundan üç mil mesafede bulunan bir noktada Türkiye ile İtalya arasında asla münakaşaya dahil bulunmayan umumî hududu bahri ile birleşir.

Madde — 6

Yukarıda zikredilen mahallerin isimleri (624) numaralı İtalyan, (5551) numaralı Fransız, (236) numaralı İngiliz haritalarından alınmıştır.

Yüksek Âkit taraflar, işbu itilâfnamenin metni ile ona merbut haritalar arasında mutabakatsızlık hudusunda metnin muteber olacağına müttefiktirler.

Madde — 7

İşbu itilâfname tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün mertebe süratle Romada teati olunacaktır.

İtilâfname tasdiknamelerin teatisinden 15 gün sonra meriyet mevkiine girecektir.

Bunu tasdiklan Yüksek Âkit tarafların murahhasları işbu itilâfnameyi imza ve mühürleriyle tahtim eylemişlerdir.

Ankara'da 4 kânunusani 1932 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Dr. Tıccfik Rüstü

Aloisi